

ОТНОСИТЕЛНИ ВЛИЯНИЯ НА РАЖДАЕМОСТТА И НА СМЪРТНОСТТА ВЪРХУ ВЪЗПРОИЗВОДСТВОТО НА НАСЕЛЕНИЕТО

Камелия Лилова*, Марта Сугарева**

РЕЗЮМЕ В статията се предлага нов подход за декомпозиране на влиянията на раждаемостта и смъртността върху нето коефициента за възпроизводство на населението, почиващ върху принципите на индексния анализ. Подходът е предложен за първи път от Борисов. Тук е представен в по-разширен вид, предложени са повече методи за декомпозиция и са направени изчисления в сравнителен аспект за Русия и България.

УВОД Целта на настоящата статия е да покаже един подход за декомпозиране на влиянията на раждаемостта и смъртността върху възпроизводството на населението. Известно е, че в демографията като обобщаващ показател за възпроизводството на населението се приема нето коефициентът за възпроизводство¹. По начина на своето изчисление (като сума от повъзрастовите коефициенти за раждаемост, но само на момичета, "поправена" чрез вероятността за доживяване, т.е. при отчитане на смъртността между раждането и репродуктивните възрасти) този показател изразява средния брой момичета, които една жена ражда през репродуктивния си живот и които доживяват до възрастта, на която раждат своите собствени деца. Следователно, когато стойността на този показател е единица, това означава, че "средната жена" ражда точно едно момиче, доживяващо до възрастта на майчинство, т.е. броят на (женското) население не се променя; съответно, когато нето коефициентът е по-нисък от единица, това означава, че населението намалява, а когато е по-висок - че населението нараства.

* Младши експерт в Центъра за изследване на населението при БАН, София, ул. "Акад. Г. Бончев", бл. 6; e-mail: clilova@yahoo.com.

** Ст.н.с. II ст. в Центъра за изследване на населението при БАН, София, ул. "Акад. Г. Бончев", бл. 6; e-mail: sugareva@yahoo.com.

¹ За дефиницията и начина на изчисление на нето коефициента за възпроизводство вж. Преса, 2006, с. 212-213; Сугарев, 1975, с. 329-336; Сугарева, 2004, с. 101-102.